

1955 METŲ APŽVALGA

Vakarų-Rytų santykiai davė svarbiausius įvykius per ištiesus metus. Priešingumas tarp jų nesumažėjo. Bet Sovietai atėjo su šypojomosi taktika, rodydami mažesnę išitempimą, negu jis buvo ištikrųjų. Kaip įvykiai bangavo ir ką per metus viena ar antra pusė laimėjo, rodo apžvalga atskirais mėnesiais.

SAUSIS

Metai prasidėjo koegezistencijos šūkiu. Kur reikėjo šypotis — ėjo Maskva; kur reikėjo spausti, buvo leidžiama kom. Kinija. Nors JT generalinis sekretorius tarpininkavo dėl Amerikos lakūnų gražinimo, bet Kinija išėjo su grasinimais prieš Formozą ir sausio 18 padarė pirmus invazijos žygius. Amerikos vyriausybė laikėsi kaip mįslė, ar ji gins nac. Kiniją nuo agresijos ar ne. Tik Kongreso Kersteno komisija sausio 3 įspėjo pasaulį, kad "taikinga koegezistencija" tėsanti skirta laikui laimėti.

Lietuvos gyvenime pradėta varyti propaganda už "savanorišką" vykimą į Sibiro plėšinius. Tremties gyvenime tautininkai, toldami nuo Vliko, išsteigė savo "Nepriklausomybės Fondą".

VASARIS

Kinijos šantažas prieš Formozą tęsiasi. Slaptos derybos dėl Formozos likimo. Tuo tarpu Amerikos pastangom vasario 23 susirinko pietų Azijos valstybių konferencija ir įsteigė SEATO komunizmo tolimsnei invazijai Azijos pietuose pasipriešinti. — Europoje keičiasi vadovaujantieji asmenys: Prancūzijoje vasario 5 nueina Mendes-France, ateina Faure; Sovietuose vasario 8 nueina Malenkovas ir ateina Bulganas, Chruščiovas, Žukovas. Dar smūgis Sovietam: vas. 15 Rumunijos pagrindinio vyrų šveicarijot užima Rumunijos atstovybę; vas. 25 Vokietijos parlamentas patvirtina Paryžiaus sutartį.

KOVAS

Santažas prieš Formozą tę-

siamas. Aiškėja, kad Tachen salą Amerika ragina atiduoti; dėl kitų pakraščio salų Amerikos ėjimas toliau slepiamas. — Iškyka jau Izraelio-Arabų konfliktas, kai prie Gazos Izraelis nužudė 40 arabų. Saugumo Taryba Izraelį pasmerkė. — Kovo 17 paskelbti slaptieji Jaltos dokumentai; kovo 22 Kersteno komisija siūlo Atstovų Rūmuose paskelbti Sovietus agresorium. Bet kovo 23 Eisenhoweris pasuka priešingai, pasako už keturių "viršūnių" konferencija, ir tam Bulganas pritaria... Kovo 29 Azijoje Vietname revoliucija prieš min. pirm. Diem, bet vyriausybė numalšina ir vėliau priveda prie Bao Dai nušalinimo plesbicio keliu.

BALANDIS

Asmenų pasikeitimai: bal. 5 pasitraukė Churchillis ir kita diena atėjo Edenas; bal. 29 Naujas Italijos prezidentas Giovanni Gronchi... Azijoje į SEATO sudarymą Kinijos komunistai atsako balandžio 11 pradėtom kalbom apie Formozos "išlaisvinimo" reikalavimą ir 18—29 Azijos — Afrikos valstybių konferencija su šūkiu "prieš kolonializmą".

Jung. Pav. Tautos posėdžiauvo ir skelbė laisvom tautom išspėjimą dėl nuolaidų komunistam ryšium su būsimą "viršūnių" konferencija.

GEGUŽĖ

Pasiruošimas "viršūnių" konferencijai ir Vienos taikos sutarčiai: sėkmingai protestavo dėl Vienos sutarty numatyto tremtinių repatriavimo Jungt. Pas. Tautos ir bal. 2—6 tarpt. imigracijos reikalavim konferencija. Sovietai sustiprino propaganda tarp tremtinių už repatriaciją... Gegužės 11 "raudonasis Nato" kovai prieš Vokietijos įjungimą į Nato. Amerikos lietuvių bendruomenės taryba išrinkta gegužės 1.

BIRŽELIS

Tarptautinėj scenoj stipriau iškyka pavergtųjų reikalas ryšium su JT dešimtmečiu: birž. 17 Omahos lietuviai pagarsio piketavę Molotovą; birž. 20 JPT aliarmavo pasaulį dėl tebetęsiamo pavergimo; birž. 22 Kubos atstovas JT pakėlė balsą "už pavergtusius"; birž. 23 Atstovų Rūmai priėmė rezoliuciją, kad Amerikos vyriausybė

per JT padėtų pavergtiesiems siekti išlaisvinimo... Maskva pradėjo naujus žygius: birželio 7 pakvietė Adenauerį, Londone su Japonais ėmė derėtis dėl taikos sutarties.

Sovsetų agentai pagrobė birž. 25—26 Vokietijos lietuvių bendruomenės kartoteką.

LIEPA

Kongrese liepos 11 triukšmas dėl Burmos min. pirm. pareiškimu, kad Amerika nutarusi įsileisti į Jungt. Tautas kom. Kiniją. Liepos 18—24 garsioji keturių "viršūnių" konferencija, kuri pagimdė "Zenevos dvasią" ir numatė ateity užs. reik. min. konferencija. Liepos 29 tą tuščia džiūgavimą nutraukė sensacija, kad Amerika ir Sovietai rengia satelitus apie žemę. Sovietų ekskursijos po Ameriką... Liepos 17 prasidėjo tarptautinis eucharistinis kongresas Rio de Janeiro.

RUGPIUTIS

Rugp. 1 Amerika pradėjo derybas su kom. Kinija Zenevoje dėl 40 belaisvių. Rugp. 19 potvyniai rytinėj Amerikoje su pusantro milijardo nuostolių. Auga Vakaruose susirūpinimas dėl Izraelio santykių su Arabais ir Maskvos pasiūlytų ginklų Egiptui. Neramumai Maroke ir Prancūzų vyriausybės derybos su Maroko vadais.

RUGSEJIS

Vyrauja Europos ir Afrikos reikalai: rugs. 8—13 Adenaueris Maskvoje sutarė atnaujinti (Nukelta į 5 psl.)

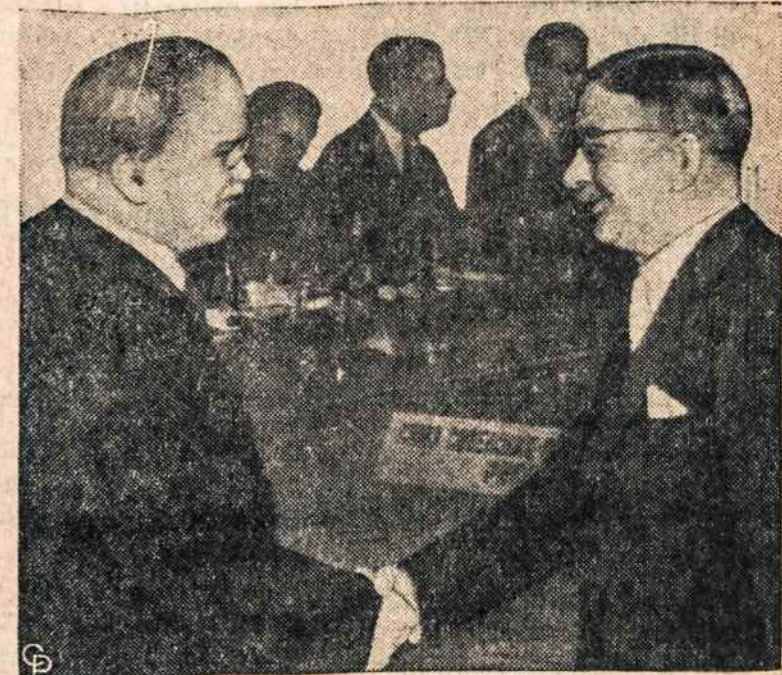
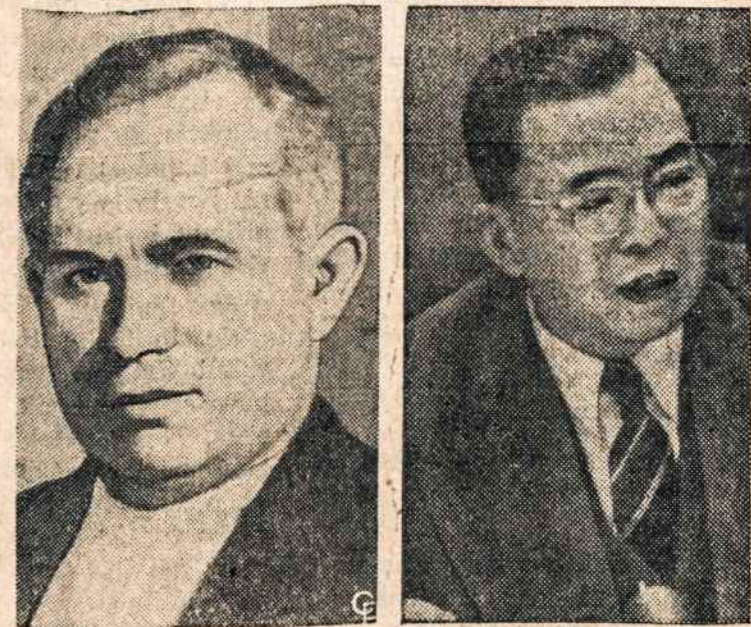
KAIREJE iš viršaus: Valstybės sekretorius J. F. Dulles pakelinije į Zenevą aplankė popiežiu Pijū XII; Maroko sultonas Ben Youssef atgavo valdžią ir jo priešai bučiuoja jam kojas; arabų pabėgėliai iš Gazos po Izraelio užuolimo: Prezidentas Eisenhoweris po ligos vėl šypsoi.

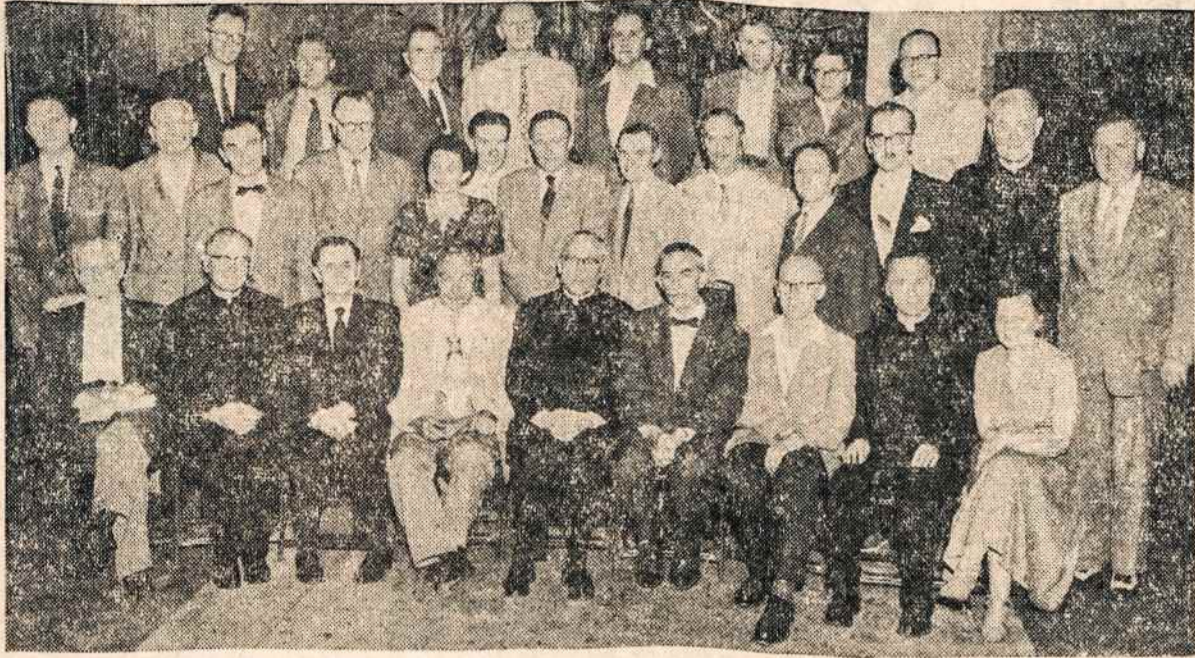
VIRSŪJE: amerikiečių lakūnai grįžta iš Raudonosios Kinijos nelaisvės; keturių "viršūnių" konferencija Zenevoje.

DESINEJE iš viršaus į apačią: Vokietijos delegacija atvyko derybų į Maskvą (dešinėj Vokietijos nšcinio reikalų min. Brentano); Nikita Chruščiovas — kurstymo ir p'epalų didvyris. Nac. Kinijos atstovas Tsiang — vienintelis pasipriešines Maskvai; Sovietų Molotovas ir Austrijos min. pirm. Fie! po taikos sutarties pasirašymo; Belgijos valdžia pateikė policijai prieš katalikų demonstraciją dėl mokyklų laisvės.

APACIOJE viduryje: Nac. Kinijos kariniai evakuojasi iš Tachen salos.

ZENEVOS DVASIA GIMĖ IR MIRĖ, O BESISŪPNSANČIŲ KOMUNISTŲ AGRESIJA VIS NESILIAUJA

(atkelta iš 4 psl.)

diplomatinius santykius su Sovietais. Rugs. 20 Maskvos sutartis su rytų Vokietija — pažadėjo paleisti belaisvius ir pripažino jos nepriklausomybę. Rugs. 24 Eisenhowerio širdies smūgis. Rugs. 24 Bonnos vyriausybė atmetė Maskvos reikalavimą išduoti tremtinius.

Argentinoj sukilimas prieš Peroną rugs. 16. JT atsisakė svarstyti Kipro salos klausimą, bet nutarė svarstyti Alžyro klausimą; dėl to rugs. 30 Prancūzija pasitraukė iš sesijos. Graikija vis labiau traukiasi nuo Nato. Sen. Knowlandas iškėlė ta proga, kad atėjo laikas kelti ir Baltijos valstybių klausimą JT.

SPALIS

Sovietai atnaujino JT propagandą už tremtinių repatriavimą spalio 6 (tam atgabentas J. Matulis), bet spalio 10 jų reikalavimas atmetas. Saaro balsavimas spalio 23 atmetė jo sueuropinimą. Spalio 27 — lapk. 16 keturių ministerių konferencija Zenevoje pasibaigė Zenevos dvasios laidojimu ir šaltojo karo atgaivinimu.

Spalio 22—23 sovietiniai plėšikai Vliuke.

LAPKRITIS

Eisenhowerio ir Edeno aljansas spalio 9 dėl Arabų ir Izraelio konflikto ir Maskvos veržimosi į vidurinius rytus. Bulgarnino ir Chruščiovo kelionės po Indija, Burma, Afganistaną Azijai laimėti. Lapk. 29 nepasitikėjimas Faure ir parlamento paleidimas.

Lapk. 24—27 Vliko sesija New Yorke, kur nutarta Vliką laikyti Amerikoje.

GRUODIS

Kova dėl naujų narių priėmimo į JT, baigėsi "16 package" priėmimu gruodžio 14. Kova dėl nenuolatinio nario Saugumo Taryboje baigėsi Jugoslavijos išrinkimu.

Gruodžio 12 parbėgo į vak. Vokietiją John. Amerikoje eina kova dėl 1956 prezidento rinkimų.

★

Santykiuose tarp Rytų ir Vakarų ėjo atoslūgis iki užsienių reikalų min. konferencijos, nuo tada vėl atgijo šaltasis karas. Per tuos metus Amerika atgavo savo 40 belaisvių, Vokietija tūkstančius belaisvių. Prancūzija neteko daug žuvusių Afrikoje, ir Afrikos kolonijos nuo Prancūzijos regimai atitrūksta. Sovietai vieni žygiavo pirmyn, nors ir ne tokiau

tempu kaip pernai — naujos teritorijos teuzėmė Tachen salas, bet savo įtaką praplėtė Azijoje, Afrikoje ir Jungt. Tautose. Čia paruošė kelią kom. Kinijai. Vakarų rolė santykiuose su Rytiais apibūdino vienas Amerikos karininkas evakuojant Tachen salas: "Kitados mes buvome laisvintojai, dabar evakuotojai".

Pavergtiesiems metai nedavė jokių naujų vilčių. Priešingai, keturių komunistinių valstybių įvedimas į JT, grasinimas išmesti iš JT nacionalinę Kiniją, Amerikos didėjantis "neutralumas" JT rodo, kad komunistinė agresija laimi vis didesnes sritis. Teisybę ir teisę tebekartoja Vakarų diplomatai lūpom, bet ne darbais.

Tačiau propaganda apie persekiojimus anapus geležinės uždangos, apie bet kurios laisvės paneigimą okupuotuose kraštuose padarė tai, kad Sovietų vadovai stengiasi sudaryti išpūdį, jog politiniai varžtai Sovietuose ir jų pavergtuose kraštuose yra atleisti. Tai pajuto ir lietuviai bei kiti Baltijos pavergtieji. Iš ten pereitais metais pagausėjo bent laišku. Lyg būtų uždangoje prasivėręs plyšelį, pro kurį pasirodo gyvųjų šešėliai su pagalbos maldavimais. Net iš Sibiro.

Lietuvių gyvenime laimėti Amerikos lietuvių bendruomenės rinkimai, bet laisvinimo organas iš naujo stipriai įskilo.

METŲ MIRUSIEJI

Iš daugelio mirusių spaudoje buvo pažymėti per metus šie:

Pranas Vasiliauskas, kunigas ir rašytojas, kovo 16, Chicagoje. Rokas Židžiūnas kovo 20

Brooklyne.

Antanas Petraitis, kanauninkas, balandžio 4, Chicagoje.

Ignas Šlapelis, dailininkas, birželio 3, Chicagoje.

Antanas Garmus, gydytojas, liepos 22 Chicagoje.

Kostas Orantas, Kauno operos solistas, liepos 24, Toronte.

Pijus Karalius, kunigas, liepos 31, Chicagoje.

Mečišlovas Jameikis, miškininkas, rugpjūčio 10, Rockford, Ill.

Petras Kiaulėnas, dailininkas, rugpjūčio 15 New Yorke.

Jurgis Inčiūra, parapijos klebonas Kingstone, rugsėjo 7.

Bronislava Biržiškiene, rugsėjo 15, Los Angeles.

Juozas P. Mačiulis, spalio 1, Brooklyne.

V. T. Abromaitis, lietuvių parapijos klebonas Braddock, Pa., spalio 19.

Marija Skardžiuvienė-Krygerytė, gruodžio 13, Clevelande.

★

Patirta apie mirusius Sibire prof. **Praną Dovydaitį**, pasututinį susisiekimu ministerei **Joną Masiliūną**, Dožnuvos akademijos rektorių **Vincą Vilkaičį**, Lietuvoje miręs kalbininkas **Jurgis Talmantas**.

★

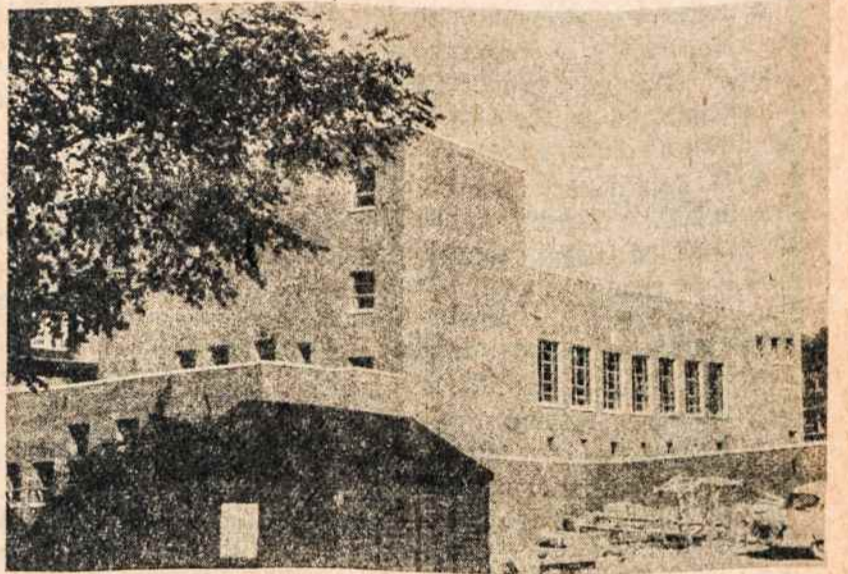
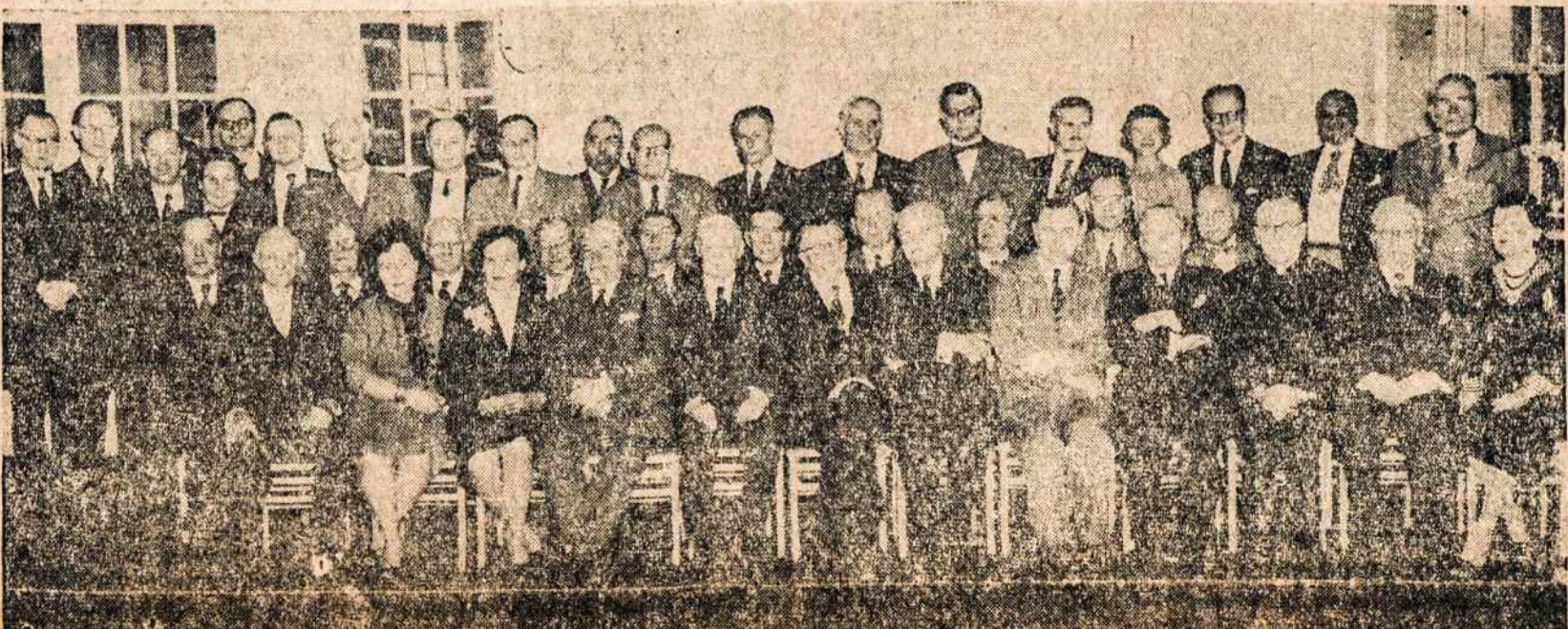
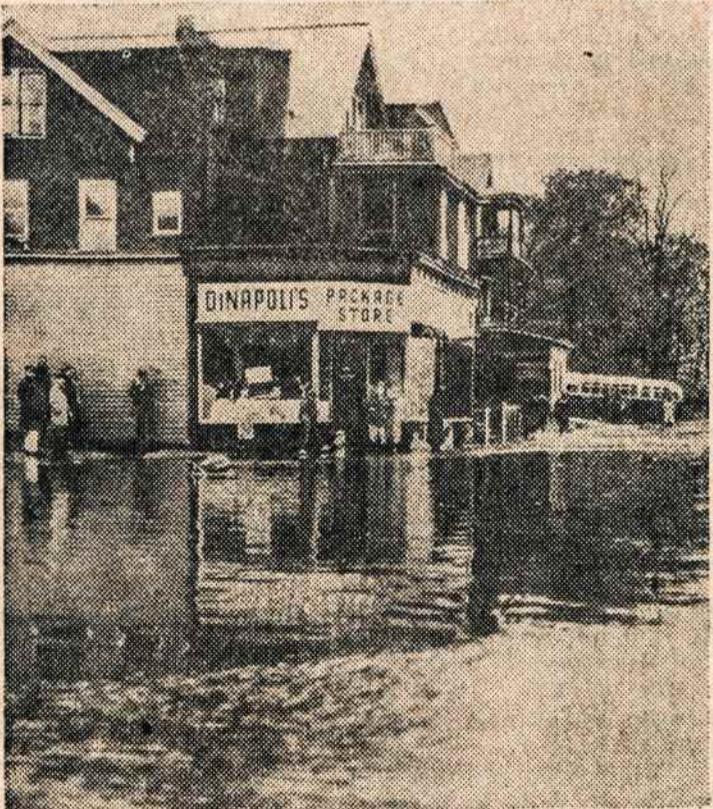
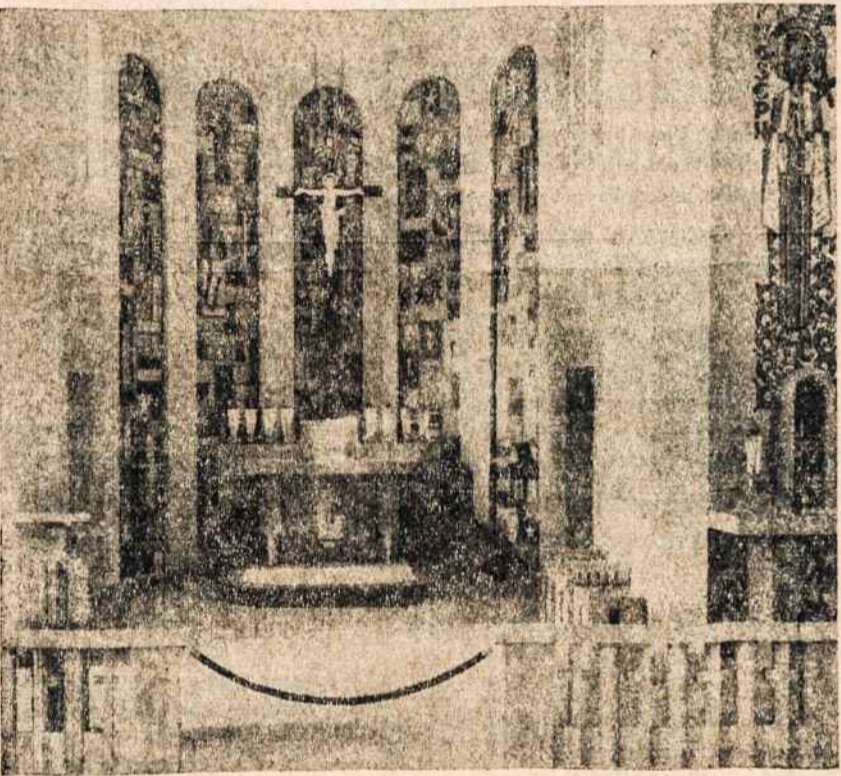
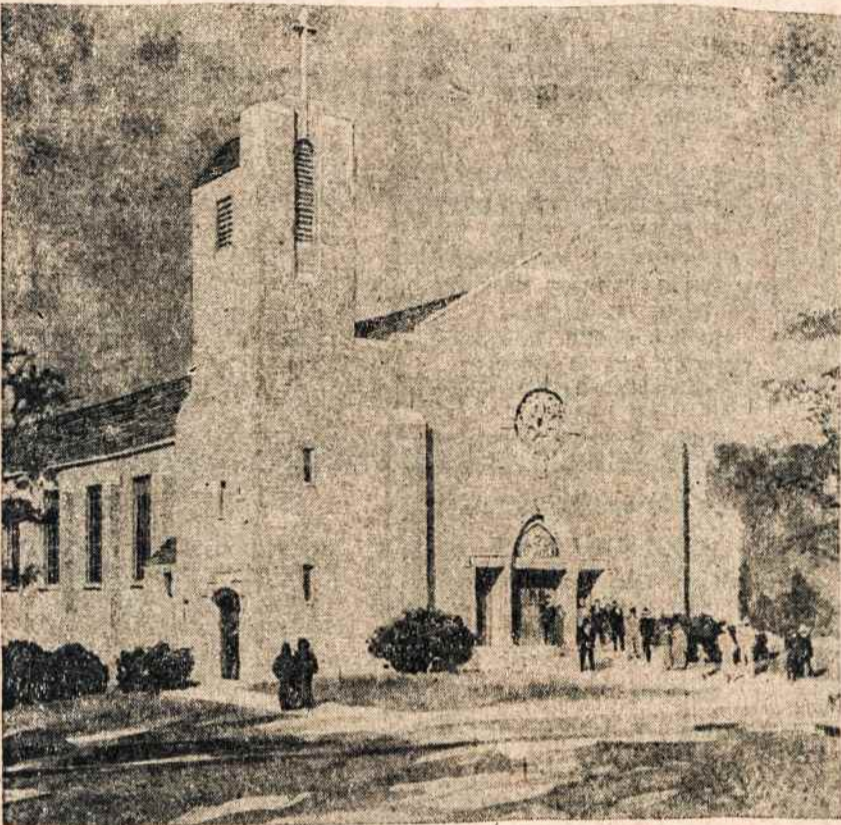
Iš pasauliui žinomų žmonių šiemet mirė:

Albert Einstein balandžio 18; arkivyskupas **Romualdas Jalbrzykowskis** birželio 19 Balstogėje; buv. valst. sekret. **Cordell Hull** liepos 23; rašytojas **Thomas Mann** rugpjūčio 12 Šveicarijoje; Austrijos kardinalas **Theodor Innitzer** spalio 9; ispanų rašytojas-filosofas **Ortega y Gasset** spalio 18.

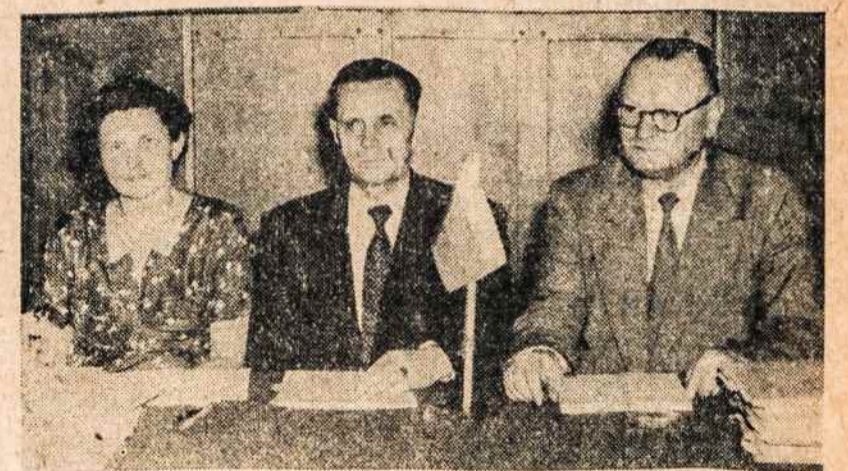
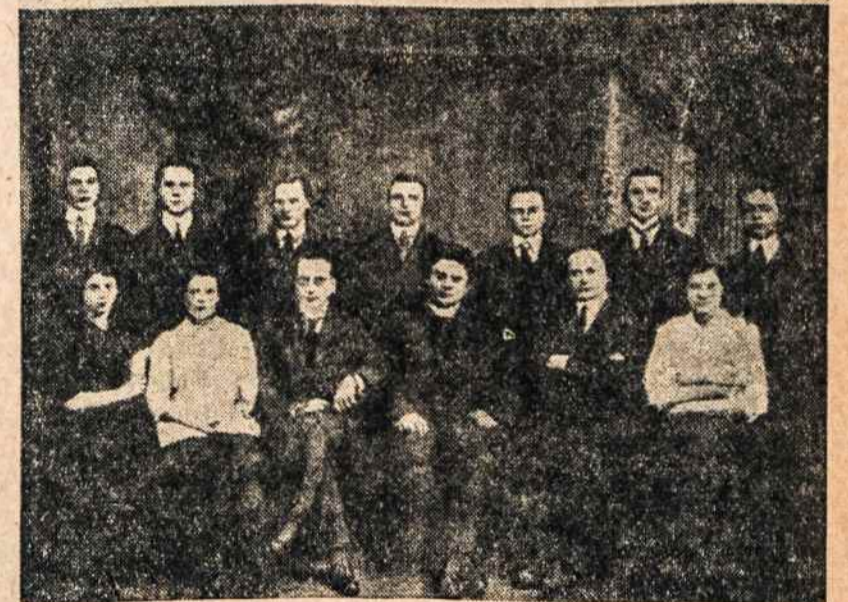
KAIRĖJE iš virsaus: Amerikos Lietuvių Bendruomenės pirmasis Tarybos suvažiavimas New Yorke; Kearny, N. J. lietuvių pastatyta nauja bažnyčia; šiemet baigta statyti ir pašventinta Nek. Pr. seserių vienuolyno koplyčia Putname, Conn.; potvynis Waterbury, Conn., anksčiau lietuvių gyvenamą kvartalą; Alto suvažiavimas New Yorke, minint 15 metų sukaktį.

VIRSUJE: Vliko sesija, posėdžiavusi New Yorke;

DESINEJE iš virsaus į apačią: trys prancūzai Toronte, Kanadoje, baigė Prisikėlimo parapijos pirmą pastatą, kur šiuo metu laikomos pamaldos; V-sios S. Amerikos lietuvių sporto olimpiados komitetas (olimpiada įvyko New Yorke); "Darbininko", atšventusio šiemet 40 metų sukaktį, pirmasis redakcinis kolektyvas; Amerikos I. Bendruomenės Tarybos nreidimas (Dr. M. Gimbutienė, J. Šlepetyš, prof. J. Puzinas); Vliko naujas orėzidimas su Vykdomosios Tarybos nariais.

"Darbininko" darbininkai

PROF. PRANAS DOVYDAITIS, miręs Sibire.

